

О. О. МАВРІН*

**ВІДОМОМУ
УКРАЇНСЬКОМУ ВЧЕНОМУ
ПАВЛУ СОХАНЮ – 85**

18 листопада виповнилося 85 років від дня народження відомого українського вченого Павла Степановича Соханя.

З 1991 р. П. С. Сохань очолює Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. Він є автором близько 500 праць в галузі всесвітньої історії, археографії та джерелознавства; професор (1981), член-кореспондент НАН України (1985), академік Міжнародної слов'янської академії наук (1997), Заслужений діяч науки і техніки України (1997), почесний член Болгарського філологічного товариства (1986), дійсний член НТШ ім. Шевченка у Львові (з 1995 р.), учасник бойових дій Другої світової війни, нагороджений орденом Вітчизняної війни та іншими нагородами. За видатні особисті заслуги перед українською державою в галузі науки Павло Степанович відзначений Орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня (Указ Президента України від 28 листопада 2006 року № 1004).

Пріоритетними напрямками діяльності установи, очолюваної П. С. Соханем, визначено насамперед вирішення нагальних проблем збирання, вивчення, наукового опрацювання й публікації писемних пам'яток історії та культури українського народу, творчої спадщини видатних політичних і культурних діячів минулого та різнопланових писемних джерел, які стосувалися багатьох визначних подій багатоміткової історії України.

Павло Степанович доклав багато зусиль для утвердження археографії та джерелознавства як самостійних і рівноправних галузей на-

* *Маврін Олександр Олександрович* – кандидат історичних наук, заступник директора Інституту з наукової роботи.

уки. Про це свідчать його публікації, виступи на високоповажних наукових форумах, в численних наукових дискусіях, радіо- та телевізійних передачах, на шпальтах газет і журналів. Пам'ятним і водночас промовистим є його виступ на засіданні Верховної Ради України 19 лютого 1992 р. з питання про Державний герб України, який він розпочав із призабутого визначення об'єкта досліджень науки археології, а завершив палкою і обґрунтованою підтримкою тризуба як найбільш доцільного, оригінального і значущого герба України.

Науково-організаційна діяльність П. С. Соханя сприяла згуртуванню археологів і джерелознавців з академічних інститутів, вищих навчальних закладів, архівів, музеїв, бібліотек різних міст і регіонів України. У складі Інституту функціонують Львівське відділення, Запорізький, Миколаївський, Харківський, Чернігівський осередки, які працюють на громадських засадах.

Великі заслуги Павла Степановича в підготовці висококваліфікованих кадрів. Під його керівництвом підготовлено близько 50 докторів і кандидатів наук з різних проблем всесвітньої історії, історичних зв'язків України з зарубіжними країнами, історіографії, джерелознавства. Своїм учням він прищеплював не лише любов до історичної науки, але й демократичні погляди і переконання, формував почуття відданості ідеям соборної незалежної Української держави.

Завдяки особистим творчим контактам П. С. Соханя налагоджено активне співробітництво з зарубіжними вченими, підписано низку угод про співробітництво з українознавчими науковими центрами Канади, Російської Федерації, США, Франції тощо.

Найважливішим показником ефективності науково-організаційної діяльності П. С. Соханя є видавнича діяльність установи. За 20 років Інститутом безпосередньо та у співробітництві з іншими інституціями підготовлено і видано близько 1000 різнопланових видань, у більшості з яких Павло Степанович є головою редакційної колегії, автором передмов та коментарів.

Пріоритетним напрямом в діяльності П. С. Соханя як директора Інституту і надалі буде підготовка до видання повної наукової спадщини академіка М. Грушевського, яка складатиме 50–60 томів (нині видано 11 томів), а також спадщини Д. Багалія, М. Драгоманова і Д. Яворницького. Серед видань, покликаних, на думку Павла Степановича, забезпечити формування самодостатньої джерельної бази дослідження фундаментальних проблем української історії, особливе місце належить пофондовому археологічному виданню “Архів Коша Нової Запорозької Січі” в 30-ти томах, яке охоплюватиме єдиний збережений донині цілісний, природним чином утворений масив документів українського козацтва, – Архів Коша Війська Запорізького Низового. У 2004–2008 рр. видано ТТ. 3–5. Підготовлено до друку Т. 6. Ще одним

надзвичайно важливим виданням є “Український Дипломатарій XVI–XVIII ст. Універсали та листи українських гетьманів та полковників”. У складі цього проекту, розрахованого на 25 томів вийшли друком “Універсали Івана Мазепи” (Кн. 1, 2), “Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича” (Київ, 2004), “Універсали Павла Полуботка” (Київ, 2009). Чекають на публікацію підготовлені до друку два томи універсалів гетьмана Івана Скоропадського.

Пріоритетним напрямом археографічної діяльності Інституту є також подальше видання документальних джерел про діяльність Української Повстанської Армії. В рамках видавничої серії “Літопис УПА. Нова серія” вийшло друком 11 томів. Крім того, побачило світ видання “Документи і матеріали з історії Українських націоналістів” Т.1 (Київ, 2005), Т. 2 у двох частинах (Київ, 2007). Слід зазначити, що співпрацю з видавництвом “Літопис УПА” щодо дослідження й публікації цих джерел було розпочато за активного сприяння та особистої участі Павла Степановича.

Уся багатогранна діяльність члена-кореспондента НАН України Павла Степановича Соханя свідчить про його непересічний талант організатора науки, високий професіоналізм Вченого і активну громадянську позицію Патріота.